

УДК 342.95+351.74
DOI: 10.31733/15-03-2024/1/82-84

Олена ГАЛКІНА

провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
з проблем наукового забезпечення
правоохоронної діяльності
та якості підготовки кадрів
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАПОБІГАННЯ ТЕРОРИЗМУ НА ЗАКОНОДАВЧОМУ РІВНІ

Відповідно до Концепції боротьби з тероризмом в Україні, затвердженої Указом Президента України від 05 березня 2019 р. № 53/2019, пріоритетами боротьби з тероризмом є, зокрема, антитерористичне забезпечення об'єктів можливого терористичного посягання. Одним із дієвих напрямів запобігання терористичній діяльності є належне антитерористичне забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань під час проведення масових заходів, а також підвищення ефективності систем і режимів охорони найбільш уразливих об'єктів можливих терористичних посягань, у тому числі шляхом розроблення та впровадження уніфікованих стандартів, правил, технічних умов і вимог, обов'язкового оформлення паспортів антитерористичної захищеності таких об'єктів [1].

З цією метою було розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про боротьбу з тероризмом» щодо вдосконалення заходів, спрямованих на запобігання тероризму», ціллю якого є підвищення ефективності функціонування загальнодержавної системи боротьби з тероризмом з урахуванням існуючих та потенційних терористичних загроз для України [2].

Проєктом акта передбачається внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, доповнивши його новою статтею, що визначає відповідальність за порушення встановлених законодавством вимог щодо антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань, наділивши органи Національної поліції правом розглядати такі справи. Крім того, проєктом акта вносяться відповідні зміни до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» з метою запровадження антитерористичного забезпечення об'єктів можливого терористичного посягання, а також категоризації таких об'єктів та заходів із їх антитерористичного забезпечення.

Загалом підтримуючи ініціативу авторів законопроекту, зазначимо, що деякі його положення потребують уточнення та доповнення.

Так, законопроектом пропонується внести зміни до ст. 222 Кодексу України про адміністративні правопорушення [3], доповнивши підвідомчість органів Національної поліції новим складом правопорушення, а саме ст. 174-1. Тобто органи Національної поліції матимуть право розглядати справи про такі адміністративні правопорушення як порушення встановлених законодавством вимог щодо антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань. Але авторами законопроекту не зазначається, хто саме матиме право складати протоколи про адміністративне правопорушення, передбачене запропонованою ст. 174-1 КУпАП. На нашу думку, це також мають бути органи Національної поліції, але в такому випадку необхідно внести зміни і до ст. 255 КУпАП («Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення»), частину 1 якої потрібно доповнити новою ст. 174-1, аби органи Національної поліції мали право не тільки розглядати справи про таке адміністративне правопорушення, а й складати протоколи про адміністративне правопорушення, передбачене вказаною статтею, та викласти її у такій редакції:

«У справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218–221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати:

- 1) уповноважені на те посадові особи:

органів Національної поліції... 174-1...».

Є також деякі зауваження щодо запропонованих термінів до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» [4].

Автори законопроекту пропонують ст. 1 («Визначення основних термінів») доповнити таким терміном, як «об'єкти можливих терористичних посягань – державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, ділянки місцевості або території, споруди або майнові комплекси, об'єкти транспортної інфраструктури та інші об'єкти, стосовно яких можуть вчинятися терористичні акти». Зауважимо, що у Концепції боротьби з тероризмом в Україні цей термін враховує ще такі категорії, як «фізичні особи» та «громадські об'єднання», які також можуть бути об'єктами можливих терористичних посягань. Тому пропонуємо доповнити цей термін зазначеними категоріями та викласти аналогічно концепції в такій редакції: «об'єкти можливих терористичних посягань – фізичні особи та громадські об'єднання, державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, ділянки місцевості або території, інформаційний простір та його компоненти, споруди або майнові комплекси, об'єкти транспортної інфраструктури та інші об'єкти, стосовно яких можуть вчинятися терористичні акти».

Наступне зауваження стосується терміна «антитерористичне забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань». Автори законопроекту пропонують більш широке його тлумачення, аніж воно є у Концепції боротьби з тероризмом в Україні, відповідно до якої «антитерористичне забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань – комплекс організаційно-правових, режимних та практичних заходів, спрямованих на захист таких об'єктів від тероризму». Натомість у новій редакції ст. 1 законопроекту цей термін містить пояснення, хто саме має здійснювати такі заходи: користувачі (власники, балансоутримувачі, орендарі, організатори заходів тощо). Про користувачів йдеться також і у ст. 9-3 («Паспортизація об'єктів можливих терористичних посягань»): «...готують і подають на погодження до Національної поліції України та Служби безпеки України паспорт антитерористичної захищеності об'єкта можливих терористичних посягань». Проте зі змісту статті незрозуміло, хто саме має оформлювати паспорт антитерористичної захищеності об'єкта можливих терористичних посягань і буде нести відповідальність за порушення порядку антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань – власник чи, наприклад, орендар або організатор заходу, оскільки це можуть бути різні особи.

Також незрозумілим залишається, чому у проекті Закону враховано лише три з восьми термінів, тлумачення яких надається у Концепції боротьби з тероризмом в Україні? На нашу думку, всі перераховані нижче терміни мають бути закріплені саме на законодавчому рівні. Це такі терміни, як антитерористична безпека держави, найбільш уразливий об'єкт можливих терористичних посягань, терористична загроза, терористичний ризик, уразливість об'єкта можливих терористичних посягань.

Вважаємо також, що визначення категорій антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань у ст. 9-1 законопроекту доцільно було б доповнити фразою «одночасне», оскільки в цьому випадку мова йде саме про одночасне перебування певної кількості осіб у певних умовах: «...в яких можливе одночасне перебування... та більше осіб».

Щодо повноважень працівників Національної поліції у боротьбі з тероризмом, то автори законопроекту пропонують такі зміни до ст. 5 («Повноваження суб'єктів, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом») Закону України «Про боротьбу з тероризмом»:

1) доповнити повноваження Міністерства внутрішніх справ України спільно з Національною поліцією України в частині організації боротьби з тероризмом шляхом антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань;

2) доповнити статтю новим пунктом наступного змісту: «Національна поліція України здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами вимог антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань згідно цього Закону. Законні вимоги поліцейських щодо заходів із антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань користувачами таких об'єктів є обов'язковими».

Зауважимо, що Закон України «Про Національну поліцію України» [5] не містить вищевказаних положень, а отже, працівники поліції не мають таких повноважень. У зв'язку з цим пропонуємо ст. 23 цього Закону доповнити пунктами 49 та 50 такого змісту:

«49) спільно з Міністерством внутрішніх справ України організовує боротьбу з тероризмом шляхом антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань;

50) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами вимог антитерористичного забезпечення об'єктів можливих терористичних посягань».

1. Про Концепцію боротьби з тероризмом в Україні : Указ Президента України від 05.03.2019 р. № 53/2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text>.

2. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про боротьбу з тероризмом» щодо вдосконалення заходів, спрямованих на запобігання тероризму від 20.02.2024 № 11030. *Верховна Рада України*. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43735>.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

4. Про боротьбу з тероризмом : Закон України 20 березня 2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.

5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

УДК 342.95+351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/84-86

Катерина ГЛУХОВЕРЯ

начальник відділу

докторантури та аспірантури

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ ПОШИРЕННЮ СЕКРЕТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

В умовах збройної агресії та війни інформація набуває суттєво іншої питомої ваги, ніж у мирний час. Фактично вона сама собою перетворюється на один із видів зброї. Власне, тому ми і живемо в умовах нового виду війни – гібридної, де саме інформаційна складова є активною як на етапах підготовки (наприклад, суспільної думки, деморалізації противника і населення відповідних територій, завдання морально-психологічних втрат тощо), так і у самому процесі. Як відомо, існують фейки, інформаційно-психологічні операції, пропаганда, контрпропаганда тощо, однак у інформації є й інша сторона – її захист, оскільки саме достовірність інформації про ворога становить ключовий інтерес військових та військово-політичного керівництва у прийнятті тих чи інших рішень. Це інформація з обмеженим доступом, яка відсутня у публічному просторі, а тому вона має чітке і лаконічне визначення – секретна.

Відповідно до термінології, визначеної Законом України «Про державну таємницю», секретною є інформація, що належить до таємної та охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою [1]. Це є вичерпний перелік масиву даних, що обов'язково і передусім враховується ворогом, а також становить оперативний інтерес для добування відповідними розвідувальними службами. З іншого боку, така інформація перебуває під особливим захистом держави та відповідних осіб, що є її носіями, а розповсюдження її веде до певних наслідків.

Загалом чинне законодавство передбачає, що порушення режиму секретності може призводити до усього спектра видів відповідальності. Так, дисциплінарна відповідальність настає згідно з наказом МВС України № 893 від 07.11.2018 «Про реалізацію окремих положень Дисциплінарного статуту Національної поліції України», де у п. 2 Розділу II відмічається: «Службове розслідування призначається, зокрема, за наявності даних про (в т.ч): «втрату поліцейським... матеріалів досудового розслідування, справ оперативного